

dr hab. szt. Marek Średniawa
dziedzina: sztuki plastyczne
dyscyplina artystyczna: sztuki projektowe
ASP w Gdańsku
Wydział Architektury i Wzornictwa
dnia 31 maja 2015 roku

Recenzja

rozprawy doktorskiej
oraz dorobku artystycznego, działalności dydaktycznej i organizacyjnej

mgr Anny Wachowicz

- sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dziedzinie sztuk plastycznych,
w dyscyplinie artystycznej: sztuki projektowe.

Celem niniejszej recenzji jest ocena spełnienia przez rozprawę doktorską warunków określonych w art. 13 ust. Ustawy z dnia 14.03.2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach tytule w zakresie sztuki roku (Dz.U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595, Dz.U. z 2005 roku nr 164, poz. 1365, Dz.U. z 2011 roku nr 84 poz. 455).

Recenzja zawiera również ocenę dorobku artystycznego, działalności dydaktycznej i organizacyjnej kandydatki.

Recenzja powstała na podstawie analizy trzech dokumentów:

- Rozprawy doktorskiej pod tytułem „Od szkicu do prototypu – metody zapisu projektu w procesie projektowym. Wpływ rozwoju techniki na metody pracy projektantów wzornictwa.”
- Portfolio zawierającego zbiór prac projektowych oraz innych udokumentowanych aktywności kandydatki.
- Curriculum vitae kandydatki.

Kandydatka

Pani mgr Anna Wachowicz od 2009 roku jest pracownikiem naukowo-dydaktycznym – asystentem w pracowni projektowania mebla seryjnego, prowadzonej przez dr hab. Marka Józwickiego, prof. nadzw. - na wydziale Architektury i Wzornictwa ASP w Gdańsku.

Jest zawodowo czynnym projektantem wzornictwa, współpracującym między innymi ze Studiem Marad Design.

W 2008 roku ukończyła jednolite studia magisterskie na kierunku wzornictwo, prowadzonym przez Wydział Architektury i Wzornictwa ASP w Gdańsku.

Pracę magisterską pod tytułem: „Współ-twórczość w dizajnie”, ocenioną celująco, zrealizowała w pracowni projektowania produktu prowadzonej przez prof. Marka Adamczewskiego.

Ocena rozprawy doktorskiej

Klasyfikacja rozprawy pod tytułem: „Od szkicu do prototypu – metody zapisu projektu w procesie projektowym” z podtytułem: „Wpływ rozwoju techniki na metody pracy projektantów wzornictwa”. Czy przedstawiona rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub oryginalne dokonanie artystyczne? W analizowanym przypadku nie mamy do czynienia z dokonaniem artystycznym. Zatem należy rozprawę rozpatrywać w kategorii badań naukowych.

Badania naukowe mogą mieć cel poznawczy, czyli opracowanie nowego modelu pewnej rzeczywistości lub cel metodyczny, czyli opracowanie nowej metody rozwiązywania problemu naukowego. Wydaje się, że w przypadku dyscypliny sztuk projektowych za równoprawne można przyjąć opracowanie nowej metody rozwiązywania kategorii problemów projektowych.

Przedstawiona rozprawa wydaje się być pewnego rodzaju hybrydą. Zawiera opis opracowanego przez kandydatkę modelu realizacji pracy projektowej, a równocześnie, na podstawie uczynionych uogólnień, zawiera opis metody pracy projektowej. Dodatkowo zawiera również sprawozdanie z zastosowania tej metody w warunkach studyjnych, w ramach zajęć projektowych przeprowadzonych z udziałem grupy studentów.

Tak rozbudowana praca z jednej strony świadczy o wszechstronnym potencjale kandydatki, z drugiej natomiast o głębokiej potrzebie systematyzowania wiedzy na temat dyscypliny oraz o odczuwanej potrzebie tworzenia teorii działań praktycznych w dyscyplinie. I jedno i drugie postuluje autorka rozprawy. Potrzeba ta jest zadeklarowanym powodem podjęcia przez nią tego typu pracy.

Potrzeba jest tak głęboka, że prowadzi autorkę do zdefiniowania ośmiu (tytuł doliczył się recenzent) celów rozprawy! O takiej potrzebie świadczy również fakt przywoływania i definiowania przez autorkę pojęć podstawowych dyscypliny, oraz jej stwierdzenie, że „brak do dziś uporządkowanego i jasno sprecyzowanego słownika utrudnia komunikację”.

Przedstawiony stan wiedzy świadczy o jej wszechstronnej znajomości zarówno działań praktycznych jak i rozważań teoretycznych w reprezentowanej dyscyplinie. Autorka analizuje chyba wszystkie najważniejsze pozycje bibliograficzne mogące mieć znaczenie dla prowadzonych przez nią badań. Co interesujące, sięga do mało znanych i dość hermetycznych prac teoretycznych, powstałych w środowisku akademickim macierzystego wydziału. W dużej mierze opiera swój przegląd na pracach poświęconych pokrewnej dyscyplinie, jaką jest architektura. To z jednej strony świadczy o głębokości i rozległości prowadzonych poszukiwań, a z drugiej strony świadczy o braku takich opracowań w dyscyplinie sztuk projektowych.

Używane przez autorkę metody pracy badawczej, analiza przypadków, wywiady, analiza źródeł są jak najbardziej trafnie wybrane. Dostarczają ogromnej ilości informacji. Autorka porządkuje ten zbiór, tworząc uniwersalny model kategorii mediów operacyjnych zapisu procesu projektowego. Jest to pierwszy aspekt rozprawy, który świadczy o jej dużej wartości. Zaproponowana klasyfikacja sposobów zapisu informacji, używanych w realizacji procesu projektowego, pod kątem ich znaczenia funkcjonalnego oraz użytej technologii pozwala na opisanie prawie wszystkich modeli operacyjnych.

Przyjęta koncepcja procesu projektowego, jako następujących po sobie czynności prowadzących do rozwiązania, narzuciła operacyjny sposób traktowania form zapisu projektu. Takie podejście powoduje, że zaproponowany model opisuje relacje pomiędzy jego elementami (formami zapisu) jako relacje funkcjonalne, komunikacyjne i weryfikacyjne.

Interesującym byłoby przyjęcie koncepcji procesu projektowego jako procesu twórczego i przesłedzenie, przy tym założeniu, relacji pomiędzy poszczególnymi formami i technikami zapisu. Może uda się skłonić autorkę do dalszego prowadzeniem badań.

Opracowany model pozwala na syntetyczny zapis przypadków realizowanych prac projektowych. Zapis ten służy porównaniom i analizie. Autorka przedstawia osiem przypadków. Na podstawie ich analizy wyciąga wnioski, dotyczące stosowanych współcześnie metod zapisu i komunikacji w trakcie realizacji prac projektowych. Chciałoby się w tym miejscu dokonać natychmiast analizy jakiegoś przypadku z ery przed informatycznej, powiedzmy z lat 70 lub 80 ubiegłego wieku. (I znów postulat o dalsze prowadzenie badań.)

Drugim cennym aspektem recenzowanej rozprawy jest to, że autorka nie poprzestaje na zbudowaniu teorii, czy też raczej modelu teoretycznego. Buduje na bazie teoretycznych dociekań model praktycznego działania. I w celu jego przetestowania definiuje program kursu nie tylko dla studentów kierunku wzornictwo. Zarówno program, jak i sprawozdanie z jego realizacji stają się częścią rozprawy i uwiarygodniają zaproponowany model teoretyczny.

To, co recenzent chciałby szczególnie podkreślić, to spójność postawy i działań autorki. Podejmuje ona pracę teoretyczną z potrzeby doskonalenia swoich działań praktycznych. W celu jej realizacji poznaje i rozwija warsztat badawczy, naukowy. Buduje pewną teorię, którą natychmiast sprawdza w działaniu praktycznym, tym razem na gruncie akademickim. Jest to bardzo harmonijny i wyjątkowy sposób łączenia pracy praktyka projektanta z pracą badacza tworzącego teorie z pracą nauczyciela akademickiego. Najczęściej mamy do czynienia z rozprawami „zanurzonymi” w jednej z wymienionych aktywności, rzadziej w dwóch, a praca Pani mgr Anny Wachowicz w modelowy sposób dotyczy wszystkich trzech.

Dobrym podsumowaniem tego, co wyżej zostało napisane, są trzy myśli autorki zapisane w jej rozprawie.

„Wiedza o procesie projektowym jest niezbędna dla określenia działań podnoszących jego efektywność i dostosowania właściwych narzędzi do celów, jakie chce osiągnąć projektant.”

„Zmiany zachodzące zarówno w sposobie projektowania jak i technologiach produkcyjnych muszą mieć swoje odzwierciedlenie w programie edukacji.”

„Trudno przewidzieć przyszłość. Dlatego trzeba kształtować potrzebę nieustającego zdobywania wiedzy i ciągłego doskonalenia warsztatu – w oparciu o sprawdzone mechanizmy.”

W opinii recenzenta, zbudowanej po analizie przedstawionej rozprawy, kandydatka dowiodła swojej wszechstronnej i głębokiej wiedzy w reprezentowanej dyscyplinie sztuk projektowych oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Ocena dorobku artystycznego, działalności dydaktycznej i organizacyjnej

Dorobek artystyczny kandydatki z racji reprezentowane dyscypliny jest dorobkiem projektowym. Jest dorobkiem imponującym. W latach 2008 – 2015 kandydatka uczestniczyła w 43 pracach projektowych – 44 praca była realizowana w roku 2007. Z tej liczby 36 prac zostało zrealizowanych. Biorąc pod uwagę, że część z 8 niezrealizowanych powstało w ramach zamkniętych konkursów, można stwierdzić, że kandydatka jest niebywale skutecznym projektantem.

W dokumencie zatytułowanym „Portfolio” znajduje się graficzna prezentacja 33 prac. Wśród nich można znaleźć zarówno prace z zakresu wzornictwa jak i grafiki użytkowej, komunikacji wizualnej oraz wystawiennictwa. Zakres tematyczny obejmuje zarówno odznaczające się małą złożonością projekty prostych obiektów jak i bardzo złożone projekty środków transportu oraz prace badawcze z zakresu ergonomii.

Każdy z przedstawionych projektów został opisany i - co bardzo ważne - w opisie każdego znajduje się zakres prac w jakim uczestniczyła kandydatka. Pozwala to precyzyjnie prześledzić jaką rolę pełniła w zespołach projektowych. Analiza ta prowadzi recenzenta do wniosku, że kandydatka jest projektantem wszechstronnym. Posługuje się biegle narzędziami wspomagającymi pracę projektową, potrafi zaprogramować i przeprowadzić skutecznie eksperyment, potrafi również zarządzać zespołem projektowym.

Zrealizowane przez nią lub z jej udziałem projekty są powszechnie znane i na trwałe wpisały się w dorobek polskiego designu. Realizacje kandydatki w zakresie środków transportu – projekty dla PESA S.A., współpraca ze Studiem Marad Design – sprawiają, że jest projektantem rozpoznawalnym.

Uzupełnieniem portfolio projektanta-zawodowca jest, umieszczonych w nim, osiem interesujących projektów z okresu studiów. Charakterystyczne jest to, że projekty te były wielokrotnie pokazywane na różnorodnych wystawach i w różnorodnych wydawnictwach wydziałowych i uczelnianych. Świadczy to o tym, że prowadzący pracownie, w których te projekty powstały, bardzo je sobie cenią.

Dorobek projektowy kandydatki, zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym, w ocenie recenzenta jest na najwyższym poziomie.

Równocześnie z pracą projektową kandydatka jest niebywale aktywna na polu pracy organizacyjnej, w ramach obowiązków wynikających z pracy w uczelni oraz w ramach podejmowanych samodzielnie wyzwań. Organizuje lub bierze udział w różnorodnych warsztatach projektowych oraz wystawach. Występuje na konferencjach, lub bierze w nich udział. Szczególnie w tej aktywności widoczna jest jej pasja. Szczególnie - dlatego, że praca nauczyciela akademickiego i równoległa praca projektowa absorbują bardzo dużo czasu, a kandydatka potrafi wpleść w ten czas jeszcze wystąpienie na konferencji, warsztatowe spotkanie ze studentami, udział w wystawie lub w kolejnym szkoleniu podnoszącym jej kwalifikacje.

Działalność dydaktyczna kandydatki nie ogranicza się do pełnienia funkcji asystenta. Z własnej inicjatywy, lub w wyniku ujawnienia takiej potrzeby, prowadzi ze studentami warsztaty projektowe. Wydaje się, że ta forma pracy ze studentami jest kandydatce

szczególnie bliska. Prowadzi również samodzielnie zajęcia w ramach kursu komputerowego wspomaganie projektowania.

Sama koncepcja weryfikacji przedstawionej w rozprawie teorii, poprzez wplecenie jej w proces dydaktyczny i przetestowanie w ramach zajęć ze studentami, świadczy o tym, że kandydatka dobrze czuje się w roli nauczyciela akademickiego. Z drugiej strony świadczy też o wysokiej ocenie Jej pracy przez prowadzącego pracownię, umożliwiającego przeprowadzenie takiego eksperymentu.

Podsumowując, możemy przykładowo przyjrzeć się mijającemu rokowi akademickiemu. Kandydatka pełni funkcję asystenta, prowadzi warsztaty projektowe, pełni funkcje sekretarza uczelnianej komisji rekrutacyjnej, bierze udział w pracy badawczej katedry wzornictwa (projekt będący wynikiem tej pracy jest w trakcie zgłaszania do UPRP), bierze udział w pracach w ramach działalności statutowej, współorganizuje wystawę w ramach Arena Design, uczestniczy w projekcie Laboratorium Integralii, współorganizuje warsztaty Design innowacyjny w ramach Gdynia Design Days, bierze udział w warsztatach komunikacji z osobami z różnego rodzaju niesprawnością, bierze udział w warsztatach Design Thinking Tank, bierze udział w szkoleniu SolidWorks – zaawansowane powierzchnie, bierze udział w wystawach: „Jak zarobić na wzornictwie” w IWP w Warszawie oraz „ASP Gdańsk in CAFA Beijing” (w Pekinie) i realizuje siedem projektów, z których cztery są wdrożone, a dwa w trakcie wdrażania. Oczywiście w tym samym czasie powstaje rozprawa doktorska.

W tym miejscu recenzent pozwala sobie na zejście z płaszczyzny obiektywnej, bezstronnej oceny i podzielenia się obserwacją, która nie powinna mieć wpływu na ocenę, ale dużo mówi o kandydatce i częściowo pozwala zrozumieć tę jej niebywałą aktywność. Otóż kandydatka, to wszystko, co zostało wymienione powyżej robi z promiennym uśmiechem i niebywałą życzliwością dla otoczenia.

Konkluzja

Pani mgr Anna Wachowicz jest dojrzałym twórcą należącym do kategorii entuzjastów reprezentowanej dyscypliny. Wartością szczególną przedstawionej rozprawy jest harmonijne połączenie teoretycznych rozważań z praktycznym ich wykorzystaniem. Oprócz twórczej pracy projektowej, na szczególne wyróżnienie zasługuje dorobek doktorantki w zakresie pracy dydaktycznej w ramach pracowni projektowania mebla.

Po zapoznaniu się z całością przedstawionej dokumentacji stwierdzam, że rozprawa doktorska spełnia wymagania art. 13 Ustawy z dnia 14.03.2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach tytule w zakresie sztuki roku (Dz.U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595, Dz.U. z 2005 roku nr 164, poz. 1365, Dz.U. z 2011 roku nr 84 poz. 455).

Wysoko oceniam również osiągnięcia organizacyjne doktorantki, jest cenionym członkiem społeczności akademickiej wydziału.

Tym samym

popieram wnioski o przyznanie mgr Annie Wachowicz

stopnia doktora sztuki

w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuk projektowych.

